

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Anden behandling af lovforslag nr. L 179: Forslag til lov om administrationen af tilskud fra Den Europæiske Socialfond.

Af arbejdsministeren (Ove Hygum).
(Fremsat 27/1 2000. Første behandling 11/2 2000. Betænkning 15/3 2000).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget og ændringsforslagene sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

(Uro på tilhørerpladserne).

Formanden:

Må jeg bede om, at man forholder sig i ro på tilhørerpladserne.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Forespørgsel nr. F 30:

Forespørgsel til arbejdsministeren, undervisningsministeren og socialministeren:

»Hvad kan ministrene oplyse om regeringens konkrete planer for forbedring af sikkerhed og sundhed for elever og studerende samt børn i daginstitutioner?«

Af Anne Baastrup (SF), Susanne Clemensen (CD), Jette Gottlieb (EL) og Tove Videbæk (KRF).

(Forespørgslen anmeldt 18/1 2000. Fremme af forespørgslen vedtaget 25/1 2000).

Formanden:

Ordføreren for forespørgerne er allerede på talerstolen. Jeg må bede om, at der er ro. Jeg går ud fra, at medlemmerne vil overholde reglerne.

Begrundelse

Jette Gottlieb (EL):

Ønsket om at forbedre elever og studerendes arbejdsmiljø har været på dagsordenen i Folketinget mange gange. Stille og roligt, skridt for skridt har flere og flere partier tilsluttet sig ønsket om at sikre elever og studerende regler for sikkerhed for et ordentligt arbejdsmiljø.

Denne gang er fire partier, SF, CD, Kristeligt Folkeparti og Enhedslisten, gået sammen om denne her forespørgsel, fordi vi mener, at regeringen så at sige skylder Folketinget og selvfølgelig ikke mindst de danske elever og studerende et svar på, hvad regeringen egentlig vil gøre for arbejdsmiljøet i daginstitutioner og på uddannelsesinstitutioner.

Sidste gang arbejdsmiljøet for unge var på dagsordenen i Folketinget var den 20. april 1999. Elevers og studerendes store engagement og aktivitet i blandt andet »Nu Er Det Nok«-kampagnen havde for alvor sat arbejdsmiljøet på den politiske dagsorden.

SF og Enhedslisten havde fremsat beslutningsforslag om regler, der sikrer elever og studerende, som om de var omfattet af arbejdsmiljøloven. I dagene forud for debatten oplyste undervisningsministeren og arbejdsministeren, at et tværministerielt udvalg var blevet nedsat, som nu skulle se på sagen og undersøge, om der var behov for en særlig miljølov for børn og unge.

Dette arbejde, der nu skulle udføres af udvalget, blev under debatten brugt som forklaring

på, at regeringen og regeringspartierne ikke kunne støtte beslutningsforslaget. Man ville afvente arbejdet.

Udvalget skulle være færdigt i juni 1999, men det var det ikke. I september 1999 oplyste undervisningsministeren til Berlingske Tidende – det var den 14. september – at elever og studerende skulle ind under arbejdsmiljølovgivningen. Lige så stor jubel dette budskab vakte i elever og studerendes organisationer, i forældreorganisationer osv., lige så stor irritation kunne iagttages fra andre ministerier og andre politikere fra regeringen. Efter et par hektiske dage blev udsagnet, løftet om man vil, da også trukket tilbage.

Når vi står her nu i dag, så er det med det formål at få afklaret: Hvad sker der så? Efter vores opfattelse er der ikke sket nogen forbedring i den forløbne tid, og vi er meget opsat på at få at vide, hvad regeringens metode så nu er for at sikre, at der rent faktisk og konkret sker en ændring for elever og studerende og børn i institutionerne.

Besvarelse

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Jeg er glad for ved denne her lejlighed på regeringens vegne at kunne orientere Folketinget om vores planer for, hvordan sikkerhed og sundhed for elever og studerende og for børn i daginstitutioner i højere grad kan blive sat i fokus på skole- og daginstitutionsområderne i det daglige. Planerne indebærer, at jeg her om kort tid i Tinget fremsætter et lovforslag, forslag til lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø.

Som spørgerne naturligvis ved, har det fysiske og psykiske miljø for børn og unge i daginstitutioner og på skoler været meget debatteret i de senere år, både i medierne og fra denne talerstol. Jeg synes, det er sket med rette, for det er uhyre vigtigt, at vore børn og unge trives i deres daginstitutioner og på uddannelsesstederne.

Efter aftale med socialministeren og undertegnede nedsatte arbejdsministeren sidste forår en arbejdsgruppe om emnet. Arbejdsgruppen bestod af repræsentanter fra Arbejdsministeriet, Undervisningsministeriet, Socialministeriet, Sundhedsministeriet, By- og Boligministeriet og Forskningsministeriet.

Arbejdsgruppen skulle som sin hovedopgave vurdere, om der var uløste problemer på området og i givet fald komme med forslag, der kunne rummes inden for de givne økonomiske rammer. Den tværministerielle arbejdsgruppe afgav sin rapport i begyndelsen af januar i år. I rapporten konstaterer arbejdsgruppen, ligesom den tidligere tværministerielle arbejdsgruppe havde konstateret i 1996, at børns, elevers og studerendes sikkerheds- og sundhedsmæssige forhold er ganske omfattende reguleret.

Arbejdsgruppen fandt, at både offentligheden og i almindelighed de direkte berørte børn og unge, ansatte og måske ledelser i særdeleshed alt for ofte dog mangler viden om og kendskab til reglerne og deres nærmere indhold og funktion, både hvor der er specifikke regler, og hvor det er arbejdsmiljølovgivningens udvidede begreb, der bruges.

Arbejdsgruppen fandt det derfor vigtigt at pointere, at skoler og institutionsejere – det vil f.eks. sige kommuner, amtskommuner og selv-ejende institutioner – har det primære ansvar både generelt for at vedligeholde institutionerne og mere specifikt i forhold til de ansattes arbejdsmiljø, men også i forhold til elevernes, de studerendes og børnenes sikkerheds- og sundhedsmæssige vilkår på skolerne og i institutionerne.

Undervisningsministeriet har siden rapportens udsendelse i januar i samarbejde med Arbejdsministeriet og Socialministeriet arbejdet videre med et eventuelt lovgivningsinitiativ på området. De overvejelser er de meget tæt ved at være færdige med, og jeg vil derfor bruge denne lejlighed til at skitsere hovedindholdet af det kommende lovforslag om elevers og studerendes undervisningsmiljø.

Regeringen vil med lovforslaget synliggøre elevers og studerendes grundlæggende ret til et godt undervisningsmiljø, således at det bliver klart tilkendegivet, at miljøet på skoler og uddannelsesinstitutioner skal understøtte og fremme elevers og studerendes muligheder for udvikling og for at lære. Et godt undervisningsmiljø vil, foruden det fysiske miljø, også omfatte uddannelsesstedets psykiske og æstetiske miljø.

Lovforslaget og tankerne bag det repræsenterer måske en noget andet tankegang end den, der har været fremherskende i noget af debatten, som meget ofte har været præget af ønsket om et begrebsapparat, om definitioner, som ikke kun er meget tæt knyttet til arbejdsmiljø-

lovgivningen bredt forstået, men direkte knyttet til arbejdsmiljølovgivning og dermed også til arbejdsmiljøforholdene for ansatte lønmodtagere i private og offentlige virksomheder.

Det undervisningsmiljøbegreb, som introduceres med det planlagte lovforslag, er knyttet til nyudviklingen af læringsbegrebet, ændringerne i lærerrollen og kravene til undervisning på alle niveauer om inddragelse af elever og studerende i planlægning og evaluering. Lovforslaget skal derfor også ses i sammenhæng med andre nyere initiativer, ikke mindst lovforslaget om det repræsentative demokrati i uddannelsessystemet, L 98, som jo er til behandling i Tinget for tiden.

Det planlagte lovforslag indeholder ud over at slå retten til et ordentligt undervisningsmiljø fast 3 dele:

For det første: Der oprettes et center, en statsinstitution med en brugerbestyrelse. Centret skal samle og systematisere viden om regler og praksis af betydning for undervisningsmiljøet og rådgive elever, studerende, skoler og institutionsejere om brugen. Centret skal også kunne påtage sig tilsvarende opgaver på daginstitutionsområdet. Og det er regeringens målsætning, at det center kan blive et fælles forum for dialog om og udvikling af et godt undervisningsmiljø i Danmark.

For det andet er det tanken, at lovforslaget skal indeholde regler om, at elever og studerende vælger miljørepræsentanter, der deltager i uddannelsesstedets sikkerheds- og sundhedsarbejde. På den måde bliver elever og studerende samarbejdspartnere i forhold til ledelsen for så vidt angår sikkerhedsorganisationens arbejde på områder, hvor eleverne har interesser.

For det tredje er det planen, at den påtænkte lov skal stille krav til ledelsen af uddannelsesinstitutionerne om, at der udarbejdes en undervisningsmiljøvurdering svarende til den arbejdspladsvurdering, som arbejdsgiver skal sørge for bliver udarbejdet for de ansatte i henhold til arbejdsmiljøloven. Miljørepræsentanterne skal inddrages i planlægningen, tilrettelæggelsen og gennemførelsen af opfølgningen på undervisningsmiljøvurderingen. Elever og studerende kommer derved til at medvirke til ledelsens prioritering med hensyn til løsning af konstaterede problemer.

Lovinitiativet vil omhandle både rettigheder og pligter for børn og unge, idet eleverne og de studerende efter det påtænkte lovforslag skal medvirke til at tilvejebringe og opretholde et

godt undervisningsmiljø i samarbejde med ledelsen.

Desuden skal det bidrage til, at de foranstaltninger, der træffes for at fremme et godt undervisningsmiljø, selvfølgelig skal virke efter deres hensigt. Derfor er det også vigtigt at pointere, at elever og studerende bliver mere bevidste om, at der også fra deres side skal ydes en indsats, så der bliver en bedre forståelse for, hvad den enkelte kan og bør gøre for at medvirke til at fremme et godt undervisningsmiljø i bred forstand, herunder også f.eks. bekæmpe mobning.

Blandt øvrige initiativer, som forespørgslen jo her også handler om, kan jeg oplyse, at Arbejdstilsynet i år på programmet har sat som særligt indsatsområde en informationskampagne om indeklima på uddannelsesområdet og daginstitutionsområdet. Den umiddelbare målgruppe er naturligvis de ansatte og ledelsen, men indirekte vil en sådan indsats naturligvis også få stor betydning for de børn og unge, som færdes på institutionerne.

Et andet eksempel på konkrete initiativer er Socialministeriets indsats for det fysiske miljø på daginstitutionsområdet. Der er bl.a. ved at blive udarbejdet informations- og inspirationsmateriale m.v. til kommunerne og daginstitutioner. Det skal gerne bidrage til at mindske støjgenerne i daginstitutionerne og skolefritidsordningerne.

Jeg kan også nævne, at der i regeringens folkesundhedsprogram indgår elementer, som vil have betydning for indeklimaet og sundheden på hele området.

Afslutningsvis vil jeg derfor sige, at jeg mener, at det lovgivningsinitiativ, som vi nu tager, og regeringens øvrige initiativer, hvor jeg kort har nævnt nogle af dem her, vil gøre, at elevens og studerendes undervisningsmiljø bliver sat i fokus på en måde, som ikke tidligere er set. Jeg mener også, at det er i overensstemmelse med hele vores uddannelsessyn og det naturlige engagement, som vi forventer fra elevens og studerendes side.

Hele tankegangen er derfor også at gøre det, som følger naturligt deraf, nemlig at give indsigt og indflydelse i de ting, som også gerne skulle være en del af et godt miljø for at lære noget, nemlig de fysiske rammer, det psykiske miljø og hele atmosfæren på uddannelsesstedet både konkret og praktisk, men forhåbentlig som et delt ansvar mellem ledelse, medarbejdere, elever og studerende.

Jeg ser frem til en god debat i Tinget, ikke kun i dag, men også når lovforslaget fremsættes.

Forhandling

Anne Baastrup (SF):

Tak for ministerens tale. Det var nye toner, at regeringen nu endelig efter adskillige år har bød sig og vil tage initiativ til lovgivning om elevers og studerendes arbejdsmiljø. Der er flere grunde til, at det er vigtigt med en egentlig lovgivning:

For det første er der inden for disse grupper på visse institutioner problemer med indeklima, ergonomisk ukorrekte møbler, manglende rengøring, elendige bade- og toiletforhold, dårligt psykisk arbejdsmiljø, hvor mobning er dagligdagen osv., uden at de har mulighed for selv på demokratisk vis at tage til genmæle. Undertiden er der situationer, hvor lærerne, som jo er omfattet af arbejdsmiljøloven, kan få ændret på tingenes tilstand via indgreb fra Arbejdstilsynet, men det er sjældent. Det normale er, at der intet sker.

Det skal der gøres op med, og derfor hilser vi regeringens forsigtige projekt velkommen. Det er godt, at der tages skridt til at lade elever og studerende få en i lovgivningen fastsat ret til miljørepræsentanter.

Det spørgsmål, der i den forbindelse henstår, er, hvor vidt der samtidig tages initiativ til at give disse mennesker en uddannelse, der svarer til sikkerhedsuddannelsen. Muligheden for at udføre et kvalitativt arbejde som miljørepræsentant afhænger af, at man kender til de grundlæggende regler om sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, samt hvilke redskaber der er til at sikre et godt arbejdsmiljø.

Tilsvarende er det en god idé, at der udarbejdes en arbejdspladsvurdering, som i ministerens terminologi skal hedde undervisningsmiljøvurdering, hvor elever og studerende inddrages i planlægningen heraf. Men også her skal det fremhæves, at uddannelse af miljørepræsentanterne er central for deres mulighed for at deltage seriøst.

Endelig er der forslaget om at oprette et center, der sådan tilsyneladende skal være en slags videncenter på området. Det kan da være en god idé. Det kan det da godt. Men det her arbejde skal jo ses i en snæver sammenhæng med den funktion, som Arbejdstilsynet har. Det er jo

reelt arbejdstilsynsopgaver, der nu for en dels vedkommende overføres til et nyt center, og i den forbindelse bør det jo også fremhæves, at det ikke er alle Arbejdstilsynets opgaver, der overføres. Arbejdstilsynets myndighedsrolle vil fortsat eksistere for så vidt angår de ansatte på uddannelsesinstitutionerne, og tilsvarende vil det gælde for den rådgivning og vejledning, som tilsynet sædvanligvis udfører over for de ansatte.

Så regeringens nuværende konstruktion vil løbe ind i afgrænsningsproblemer, der kan give besvær. Dertil kommer, og det er jo selvfølgelig ikke overraskende, det er jo en diskussion, vi har haft gennem flere år, at regeringen jo ikke med sit kommende lovforslag har til hensigt at give centret eller andre tilsynsbeføjelser i form af myndighedsudøvelse som f.eks. at kunne give påbud på baggrund af henvendelser fra elever og studerende. Det er en svækkelse. Og det kan give nogle skoleejerne en oplevelse af, at forslaget ikke er alvorligt ment, og at elevers og studerendes forslag til tiltag i sikkerhedsorganisationen måske ikke skal tages helt alvorligt.

Derfor er det jo absolut nødvendigt, for at regeringen vil kunne vise omverdenen, skoleejerne, elevers og studerendes organisationer m.v., at regeringen tager det her område alvorligt og rent faktisk agter at sikre et godt og sundt arbejdsmiljø for elever og studerende. Det kan man bl.a. vise, ved at man i de kommende kommuneaftaler lægger vægt på elevers og gymnasieelevers arbejdsmiljø. Og for de statslige uddannelsesinstitutioners vedkommende vil vi jo på finansloven kunne se, i hvilket omfang regeringen har prioriteret arbejdsmiljøet. Vi forventer naturligvis, at vi vil kunne se det, men så skal vi jo også være søde.

Jeg vil sige på forslagsstillernes vegne, at vi er ganske tilfredse med, at regeringen har taget det her skridt i anledning af vores forespørgsel. Og på den baggrund skal jeg så også af hensyn til de forskellige partier, der muligvis er interesserede, meddele, at vi fra forslagsstillernes side ikke kommer med nogle forslag til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

I starten af fru Anne Baastrups ordførertale lød det lidt, som om der blev remset en hel masse detaljer op om det kommende lovforslag, som jeg ikke kunne høre at ministeren læste op.

Jeg vil gerne spørge fru Anne Baastrup, om der allerede nu er en aftale med Venstrefløjens og regeringen om et lovforslag om undervisningsmiljø?

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg synes, det måtte fremgå ganske klart af min tale, at der ikke er nogen aftale.

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg vil også gerne takke undervisningsministeren for besvarelsen af forespørgslen. Og jeg vil også gerne kvittere for regeringens beslutning om at fremsætte lovforslag om elevers og studerendes undervisningsmiljø. Dermed bliver et længe nærret ønske i Socialdemokratiet realiseret. Der er meget stor interesse blandt studerende og eleverne for at få undervisningsmiljøet sat i fokus. Det sker nu. Og det er vi meget tilfredse med i Socialdemokratiet.

De elementer i forslaget, som ministeren lovede sløret for, peger for os at se helt afgjort i den rigtige retning. For Socialdemokratiet drejer det sig om at give elever og studerende mere indsigt og mere indflydelse, men også et medansvar for at skabe et godt undervisningsmiljø. Det med medansvar for miljøet er et godt pædagogisk princip. Det vil forberede eleverne på, at de senere også vil få et medansvar for deres arbejdsmiljø, hvor de nu måtte blive placeret eller søge hen.

Endvidere skal der efter Socialdemokratiets opfattelse i en lov om undervisningsmiljø fokuseres ikke alene på sundhed og sikkerhed. Det er selvfølgelig afgørende, og det regelsæt, der gælder herom, skal jo bestå uændret. Men derudover mener vi, at en lov om undervisningsmiljø ikke alene skal omfatte det fysiske miljø, dvs. det med sundhed og sikkerhed osv., men også det psykiske miljø. På skolerne skal det naturligvis også vedrøre mobning. Enhver skole bør have et beredskab over for mobning eller tendenser til mobning.

Og for det tredje synes vi, at en lov om undervisningsmiljø skal omfatte det æstetiske miljø, som også ministeren nævnte, dvs. venlige og smukke omgivelser, der sammen med et godt psykisk miljø vil fremme trivsel og velvære og dermed udbyttet af studierne og undervisningen.

For at gøre det konkret på hver enkelt skole eller institution skal der udarbejdes en under-

visningsmiljøvurdering, som også ministeren nævnte. Jeg tror, det er et meget afgørende element i hele den proces, vi nu sætter i gang. Det giver anledning til, at man dels kan komme til at vurdere det og dels kan forholde sig til det, et arbejde, hvor elever og studerende får indflydelse gennem deres valgte miljørepræsentanter. Og efter Socialdemokratiets opfattelse skal miljøvurderingen følges op af en handlingsplan for, hvorledes der kan følges op på løsning af konstaterede problemer i miljøvurderingen.

Med et lovforslag efter disse retningslinjer er jeg sikker på, at undervisningsmiljøet vil blive sat i fokus til gavn for elever og studerendes sikkerhed og sundhed, men også til gavn for deres trivsel og velvære og dermed udbytte af undervisning. Og vi ser frem til, at lovforslaget bliver fremlagt her i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Inge Refshauge (DF):

Det var en stor glæde for Dansk Folkeparti at høre undervisningsministeren sige, at der kommer et lovforslag om forbedring af forholdene i institutioner og på skoler og undervisningssteder. Jeg håber så bare, når forslaget kommer, at man tager meget hensyn til børn i daginstitutionerne, børnehaverne, hvor børnene er pakket sammen. Jeg håber, det giver noget mere luft til de børn, at man på en eller anden måde får lov-givet om det.

Der er også støjniveauet. Jeg har selv et barnebarn, der to timer efter, at han er kommet hjem fra børnehaven, råber, som om han skulle råbe naboen 5 km væk op. De er så højroastede, de børn, og de får altså nogle høreskader.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg nævnte det ikke direkte i min tale, men undervisningsministeren gjorde jo opmærksom på, at f.eks. det center for undervisningsmiljø, som skal nedsættes, også skal arbejde med miljøforholdene i daginstitutionerne, og undervisningsministeren nævnte også, at socialministeren er på vej med et initiativ for at imødegå de vanskeligheder, man oplever nogle steder med for meget støj.

Nu er det jo ikke selve lovforslaget, vi skal diskutere her i dag, men det er klart, at daginstitutionerne også skal inddrages eller i hvert fald tages med i de vurderinger, der skal ske her.

(Kort bemærkning).

Inge Refshauge (DF):

Jamen jeg er da godt klar over, at det ikke er lovforslaget, vi skal diskutere i dag. Jeg udtalte jo også kun, at vi er glade for det løfte, der ligger i regeringens tiltag. Og jeg håber virkelig, at der bliver taget fat på børneinstitutionerne, daginstitutionerne, for det viser sig jo, at de børn, der er i dagpleje, er langt mindre syge end dem, der er i de store institutioner.

Charlotte Antonsen (V):

Vore børn og unge skal have ordentlige og gode omgivelser, når de opholder sig i børneinstitutioner og går i skole og senere, når de tager en uddannelse.

Det er først og fremmest kommunerne, der skal sikre det, om nødvendigt med inddragelse af embedslæger. Sådan er det i dag, og sådan skal det fortsat være. Det er naturligvis også en opgave for kommunerne og amtskommunerne i samarbejde med de enkelte skoler og institutioner, herunder som det mest centrale forældrene, skolebestyrelserne, institutionsbestyrelserne. Venstre ønsker at sikre, at børnenes omgivelser er gode, når de enten bliver passet eller modtager undervisning.

Venstrefløjen her i Folketinget har i mange år – og det har jo især været SF og Enhedslisten – presset på for at lade de studerende og børnene komme ind under selve arbejdsmiljøloven. Det ønsker Venstre ikke. Vi mener ganske enkelt ikke, at det vil gavne børnenes og de unges arbejdsmiljø. Til gengæld er vi ikke i tvivl om, at det, altså hvis man var gået så vidt, ville koste milliarder af kroner, hvis alle detaljerne og de bureaukratiske regler, der er forbundet med Arbejdstilsyn, APV osv., skulle udstrækkes til også at gælde samtlige danske vuggestuer, børnehaver, skoler, gymnasier, kortere uddannelser, mellemlange uddannelser, videregående uddannelser. Det ville koste milliarder af kroner, og spørgsmålet er, om man af den grund ville få et bedre arbejdsmiljø for børnene. Det tror vi ikke på.

Derfor er vi sådan set tilfredse med, at regeringen i dag afliver den tanke, for det er jo velkendt, at især den tidligere arbejdsminister Jytte Andersen har flirtet med ideen om, at de studerende skulle med ind under arbejdsmiljølovgivningen. Det er det, vi hører i dag at man har opgivet, og at man i stedet for har besluttet at lægge sagen over til undervisningsministeren. Jeg vil sige, at vi synes, det er et meget vigtigt

skridt, at man derved lukker denne årelange diskussion, som især er foregået med den yderste venstrefløj her i Folketinget.

For Venstre er der ikke nogen tvivl om, at arbejdsmiljøproblemer bedst løses i et tæt samarbejde med de involverede unge. Her er altså bestemt ikke behov for, at Arbejdstilsynet tager børnene i varetægt. Arbejdsmiljøloven skal fortsat kun benyttes i forbindelse med, hvad der må opfattes som farligt arbejde, f.eks. fysikforsøg og den slags.

En anden væsentlig grund til, at Venstre ikke ønsker at lade børnene være omfattet af arbejdsmiljøloven, er, at børnene ikke er i et egentligt ansættelsesforhold til hverken skolen eller rektor. Børnene har altså ikke interesse- modsætninger i forhold til hverken lærere eller rektorer eller børnehavepædagoger.

En anden grund til, at vi er glade for, at det nu er blevet slået fast med syvtommersøm, at man ikke længere vil overveje at lade arbejdsmiljøloven gælde for børn og unge, er, at vi ikke ønsker at udvande den eksisterende arbejdsmiljølov. Her skal man fortsat koncentrere sig om de farligste arbejdspladser, hvor man virkelig kan komme til skade eller måske ligefrem komme af dage.

Som sagt har Venstre altid været meget optaget af, at børn og unge har optimale muligheder både i institutioner og i forbindelse med undervisning, og i den forbindelse er arbejdsmiljøet af stor betydning. Det er lettere at lære noget, hvis man ikke sidder og får træk, og man kan også bedre koncentrere sig, hvis man ikke har hovedpine.

For Venstre er det fint, at undervisningsministeren nu lægger op til, at elever og studerende skal lære at blive mere opmærksomme på arbejdsmiljøet. Et godt arbejdsmiljø er vigtigt, når man er ung, og det er også vigtigt, at man allerede tidligt bliver opmærksom på risikoen for arbejdsmiljøproblemer, når man til sin tid får et rigtigt job.

Men jeg hørte nogle ting – og det har så især været fra fru Anne Baastrup, jeg ved så ikke, om ministeren også vil lægge navn til det – om at man vil lave noget APV-lignende, som jo allerede medfører et kæmpe bureaukrati på landets arbejdspladser, hvor man beskriver hver evig eneste arbejdsfunktion, der er, og som ikke giver nogen positiv effekt på arbejdsmiljøet. Det tror vi ikke på. Især er vi meget bekymrede for hele denne snak om det æstetiske eller de pæne omgivelser, og dér vil jeg gerne sige til ministe-

ren, at for os lyder det meget, som om man her ved forsøger at presse kommunerne og amtskommunerne bort fra indflydelse på skoler og på institutioner i det hele taget. Så altså for os at se er det vigtigt, at kompetencen fortsat ligger hos kommunerne, men det er klart, at vi da godt herindefra kan bidrage til, at der er større opmærksomhed om de problemer, som også er vigtige for Venstre.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg vil godt spørge fru Charlotte Antonsen, hvorfor fru Charlotte Antonsen mener, at det vil koste milliarder og atter milliarder kroner at forbedre miljøet, samtidig med at Venstre tilsyneladende ikke vil være med til at gøre det. Altså hvad er det, der koster milliarder? Er det rengøring, er det forbedring af indeklimaet, eller er det det forhold, at man skal bruge et stykke papir på at lave en eventuel arbejdspladsvurdering, eller hvad det var, ministeren sagde, det kom til at hedde? Hvad er det, der kommer til at koste de milliarder?

Og er det sådan, at Venstre ikke længere er et decentralt parti, sådan forstået at man går ud fra, at elever og studerende selv skal være med til at deltage i de beslutninger, som vedrører deres egne forhold? Eller er det bare, fordi Venstre ikke vil være med til at forbedre miljøet for de mennesker, der er under uddannelse?

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg vil godt først lige takke fru Charlotte Antonsen for at rose venstrefløjen for at være dem, der har presset på, for at det her lovforslag kunne blive til noget. Det er ganske korrekt, det vil vi gerne vedkende os.

Det andet er, at jeg gerne vil aflive ideen om, at venstrefløjens formål skulle være at få uddannelsesmiljøet ind under arbejdsmiljøloven. For os har det været et middel, det har været en af de metoder, vi har brugt for at forsøge at få en debat i gang om de her ting, men den er kun et middel. Der er ikke noget specielt formål i, at det skal være inde under arbejdsmiljøloven.

Og så vil jeg gerne spørge, om jeg hørte rigtigt: Fortalte fru Charlotte Antonsen, at grunden til, at elever og studerende ikke skulle ind under arbejdsmiljøloven, var, at for elever og studerende var der tale om et interessefællesskab, mens der på arbejdspladserne var tale om en interesse modsætning mellem de ansatte og le-

derne på virksomhederne? For hvis det sidste er tilfældet, så vil jeg sige, at så skal der en konference til mellem Venstres arbejdsmarkedsordfører og Venstres uddannelses- og studiemiljøordfører, for det er i hvert fald ikke de toner, vi normalt hører, når vi diskuterer arbejdsmiljølov.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg vil gerne starte med at beklage over for fru Anne Baastrup og fru Jette Gottlieb: Jeg agter ikke i dag at redde SF's eller Enhedslistens ære.

Det, jeg synes er meget vigtigt, er, at regeringen har sat de to venstrefløjspartier på plads i dag ved at sige, at nu kommer arbejdsmiljølov for unge ikke til at være en del af den eksisterende arbejdsmiljølov. Det bliver noget helt andet, der kommer til at foregåovre i Undervisningsministeriets regi.

Med hensyn til den frygt, Venstre har haft for de mange års venstrefløjstanker, som fru Jette Gottlieb jo også selv indrømmede er det, man har foreslået, den frygt, som Venstre har haft for, at den type forslag kunne føre til ekstreme milliardudgifter: Det er det, regeringen i dag siger nej til, fordi man peger på en anden løsningsmulighed for de unge, og det er vi tilfredse med i Venstre.

I øvrigt til det dér med den enes eller den andens interesse modsætning: Nu har jeg været arbejdsmiljøordfører for Venstre i nogle år, og jeg plejer sådan set at sige det samme, som jeg har sagt i dag, så jeg er ikke i interessestrid med mig selv, vil jeg sige til fru Jette Gottlieb.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Nu er det jo sådan, at sidste forår fremsatte SF og Enhedslisten et beslutningsforslag, hvor vi udtrykkeligt sagde, at det ikke skulle være omfattet af arbejdsmiljøloven, men af regler, der lignede. Nu ved jeg godt, at fru Charlotte Antonsen ikke var ordfører dengang, det var Henning Urup, og det kan selvfølgelig undskylde fru Charlotte Antonsen.

Vi gik i gang med at samtale med undervisningsministeren på det tidspunkt, og det viste sig jo, at den socialdemokratiske Café au Lait-gruppe også begyndte at snakke om, at der skulle ske et eller andet, og så var det, der kom et nyt spil i gang.

Nu synes jeg, fru Charlotte Antonsen i stedet for skal prøve at besvare spørgsmålet: Hvorfor

koster det x antal milliarder kroner at forbedre miljøet for elever og studerende og børn i dag-institutioner? Altså hvad er det, Venstre snakker om? Vil Venstre være med til at sikre elever og studerende en eller anden form for demokratisk medindflydelse i deres eget miljø, ja eller nej?

Hvorfor skal fru Charlotte Antonsen skælde ud på os over, at undervisningsministeren nu kommer med et forslag?

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg synes heller ikke, der er grund til at fremture med at kolportere misforståelserne.

Formålet for SF og Enhedslisten er at sikre et bedre arbejdsmiljø for elever og studerende og børn i institutionerne, og det formål mener vi at vi har bragt et skridt nærmere, og vi mener, at vi i vores debat har været medvirkende til, at der nu kommer et lovforslag på området.

Vi er glade for, at der kommer et lovforslag på området, men det, der er vores hovedformål, er altså at sikre en forbedring i miljøet for elever og studerende og børn i institutioner.

Jeg vil også gentage spørgsmålet: Hvad er det for nogle faktorer, som skulle koste de mange milliarder? Er miljøet virkelig så ringe ude på skolerne? Er miljøet virkelig så ringe ude på institutionerne, at det faktisk koster milliarder at bringe det op på en forsvarlig standard? Er det det, fru Charlotte Antonsen siger?

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg vil gerne forsøge at svare én gang til, når man nu har valgt ikke at høre ordentlig efter.

Det, jeg har taget afstand fra, det, Venstre altid har taget afstand fra, det, den store diskussion har været om de seneste år, bl.a. fordi den tidligere arbejdsminister Jytte Andersen på et tidspunkt begyndte at få de samme mærkelige tanker, som fru Jette Gottlieb har, som SF har, er dette om, at de studerende og institutionerne skulle være omfattet af noget, der var ligesom arbejdsmiljølovgivningen i al almindelighed, eller at det skulle ind under arbejdsmiljølovgivningen.

Det er jo det, der har været drøftet i årevis. Det er den diskussion, der nu er bragt til ende, og det er selvfølgelig ikke rart for venstrefløjen at erkende, at man har tabt det store slag, at det altså ikke lykkedes at påføre kommunerne milliardudgifter, men at regeringen i stedet for

valgte en mere forsigtig model, som hedder, at man koncentrerer sig om de ting, der faktisk kan spille en rolle for de unges opfattelse af arbejdsmiljøet, uden at man derved lægger op til, at milliarderne skal rulle.

Så det, jeg hører ministeren sige i dag, er ikke en hel masse milliardudgifter, tværtimod. Og det er også derfor, jeg i min ordførertale har tilkendegivet, at vi faktisk synes, det som udgangspunkt er fint, at de studerende bliver mere opmærksomme på, at arbejdsmiljø er en vigtig del af deres liv.

Så vi er positive over for det, vi har hørt i dag, men vi kan selvfølgelig ikke give noget endeligt tilsagn i forhold til et lovforslag, vi ikke kender. Men det er klart, at venstrefløjen har et problem, for man vil jo gerne tage æren for noget, som man i virkeligheden ikke har æren for, og det er jo svært at forklare.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Vrøvlet bliver altså ikke mere fornuftigt af at blive gentaget. Jeg kan ikke finde ud af, hvem i hvilken debat der har hævdet, at det væsentlige skulle være, at de her ting kom ind præcis under arbejdsmiljøloven eller under arbejdsmiljølovlignende forhold. Det, vi har sagt hele tiden, og som er vores formål, og som er det, vi har arbejdet for, er at sikre en faktisk forbedring af miljøet i skolerne og i institutionerne, det er det afgørende.

På den måde er det, der sker i dag, et skridt fremad, det er vi overbevist om. Men vi kan selvfølgelig heller ikke gå ind i detaljerne i et lovforslag, der endnu ikke er fremsat. Det glæder vi os til at det bliver, vi vil glæde os til, at det bliver fremsat endog meget snart, for vi har ellers ventet absolut længe nok.

Men altså sagen er, at det, der sker nu, er et skridt frem. Det ser ud til, at Venstre også synes det. Det har man ikke kunnet høre tidligere i debatten at de syntes var et vigtigt spørgsmål. Det kan man høre i dag, så det her bliver nok en forandring til det bedre.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg synes, at vi skal afslutte denne her diskussion om, hvem det egentlig er, der er årsag til, at vi står her i dag. Det er hverken SF eller Enhedslisten. Det er en gruppe ihærdige elever og studerende, som år efter år efter år har punket

på, kommet med gode ideer til, hvordan vi skulle komme videre.

SVARNU-gruppen: Jeg ved ikke, om fru Charlotte Antonsen har talt med dem. Vi har i hvert fald talt med dem mange gange. Det er nogle effektivt arbejdende studerende fra de forskellige organisationer, og det er dem, der skal have rosen for, at Undervisningsministeriet nu har vendt på en tallerken. Og det er vi glade for.

Og så synes jeg, vi slutter denne her diskussion.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Knud Erik Kirkegaard som ordfører.

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Som jeg har lyttet til debatten indtil nu, lyder det jo, som om regeringen har taget fusen på venstrefløj, og det er vi normalt ikke kede af, medmindre det betyder, at der ikke bliver gjort noget ved de reelle problemer, der ubestrideligt er rundtomkring på undervisningsinstitutioner og skoler og børneinstitutioner.

Vi har jo diskuteret denne her sag nogle gange, og der er partier, der har fremsat forslag om, at man skulle have elevs og studerendes forhold ind under arbejdsmiljøloven. Da havde vi en række argumenter imod, at man skulle vælge den fremgangsmåde, og i dag er der altså heller ikke nogen, der taler for, at det er den model, man skal vælge.

Når vi har udtalt os om spørgsmålet fra konservativ side, har vi sagt, at det, der for os var det væsentlige, var, at man fik taget fat på de reelle problemer, der givetvis er, og vi følte os ikke overbevist om, at der overhovedet var behov for en egentlig lovgivning for at få taget fat på problemerne.

Hvis der er tale om statslige institutioner, ja, så kan regeringen jo bare tage fat med det samme med at løse de problemer, der eventuelt måtte være dér. Hvis der var tale om amtslige institutioner eller kommunale institutioner, måtte vejen frem være at tage drøftelser med Amtsrådsforeningen, med Kommunernes Landsforening, få analyseret de problemer, der måtte være, få opstillet en handlingsplan for, hvordan man fik problemerne løst, og så naturligvis også få afklaret det økonomiske mellemværende, der i den her sammenhæng måtte være mellem staten og kommunerne.

Regeringen har helt åbenlyst haft overordentlig svært ved at finde sine egne ben i denne sag. Der er kommet forskellige meldinger fra forskellige ministre, så har man nedsat arbejdsgrupper til at analysere problemstillingen og komme med forslag til, hvordan regeringens holdning kunne være, og det er så tilsyneladende, efter hvad vi har hørt under debatten her i dag, endt med et forslag om lov om undervisningsmiljø.

Nu kender vi jo ikke lovforslaget. Vi fik en løs gennemgang fra undervisningsministerens side, og også den socialdemokratiske ordfører havde nogle oplysninger om indholdet i det lovforslag, der endnu ikke er fremsat. Den mest præcise redegørelse for lovforslaget kom vel egentlig fra fru Anne Baastrup, hvad der jo i sig selv kunne være tankevækkende.

Det er naturligvis for tidligt i dag at tage stilling til et lovforslag, som vi ikke kender. Vi vil fra konservativ side vurdere lovforslaget ud fra en synsvinkel om, at vi ønsker resultater, vi ønsker handlinger. Vi er ikke så meget interesseret i snak og bureaukrati. Sådan som jeg har hørt mig til indholdet i dag, er der en åbenlys risiko for, at der bliver megen snak, megen bureaukrati, og at der kommer utrolig lidt ud af det.

Vi har ikke fået nogen oplysninger om, hvad man regner med at det vil koste at virkeliggøre intentionerne. Vi har ikke fået noget at vide om, hvem der i givet fald skal betale det. Det spørgsmål, jeg er mest optaget af at få afklaret, er: Hvis der er et problem med arbejdsmiljøet eller studiemiljøet på en institution, hvilke myndigheder har så egentlig ansvaret for at sørge for, at det bliver bragt i orden?

Altså hvis der er en folkeskole i den kommune, jeg kommer fra, Aulum-Haderup Kommune, hvor vi i kommunalbestyrelsen mener, at forholdene er fuldt ud forsvarlige, er der så en anden myndighed, der kan komme og sige, at der ikke er et passende æstetisk studiemiljø, at omgivelserne ikke er smukke og venlige nok for nu at bruge hr. Hans Peter Baadsgaards formulering? Er det Arbejdstilsynet, der kommer ud og fortæller os, hvad der er korrekt æstetik i Aulum-Haderup Kommune, eller hvad er fremgangsmåden?

Som sagt vil vi ikke tage stilling til lovforslaget i dag. Vi vil analysere det grundigt, vi er interesseret i handlinger, og vi er indstillet på at gå ind i en fordomsfri drøftelse af lovforslaget, når det måtte blive fremsat.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jamen en sådan fordomsfri drøftelse ser vi naturligvis frem til, når lovforslaget bliver fremsat.

Men jeg kunne alligevel godt lide at vide, om det, som den konservative ordfører frygtede – jeg hørte det som megen snak og megen bureaukrati – lå i de betragtninger, ministeren kom med, der handlede om, at eleverne skulle inddrages i arbejdet, at de skulle være ansvarlige i deres undervisningsmiljø, at de skulle inddrages konkret f.eks. i sådan noget sikkerhedsarbejde, eller hvad det hedder. Er det det, der er frygt for, den megen snak og megen bureaukrati, for så har vi et demokratisk problem, tror jeg.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Ja, vil jeg sige til fru Jette Gottlieb, det er det i høj grad. Jeg frygter meget, at der nu bliver etableret en masse arbejdsgrupper, og jeg ved ikke, hvad rundtomkring på institutionerne, hvor eleverne kommer med deres synspunkter, de studerende kommer med deres synspunkter, og det får man så samlet op, og man får stillet nogle forventninger om, at nu bliver det her så klaret – så sker der i øvrigt ikke mere. Det ville give en masse frustrationer; der er brugt en masse tid på det.

Det, vi ville sikre os, er, at der rent faktisk kommer en handling efterfølgende. Det er det afgørende, for ellers er snak og bureaukrati næsten mere end skadeligt.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jamen det synes jeg lyder meget opmuntrende. Det lyder jo, som om der var et punkt, man kunne blive enige om. Selvfølgelig skal der følgende handling på ordene.

Men er det ikke en rimelig betragtning at sige, at et vigtigt skridt i den retning, en vigtig begyndelse i det er, at eleverne og de studerende inddrages i arbejdet med at opstille, hvad det er for nogle problemer, der er?

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg tror, at den konservative ordfører tager fejl af, hvordan ungerne rent faktisk tager tingene alvorligt.

Jeg var til en konference for nogle år siden, hvor der var en gruppe af børn fra 5. klasse og op til 10. klasse, der fik til arbejdsopgave inden for en ramme af 100.000 kr. at prioritere: Hvad er det, vi skal have prioriteret, der gavner arbejdsmiljøet, ny IT osv.? Og de satte sig simpelt hen i fællesskab – 20 forskellige børn i forskellig alder – hen og skrev en ganske fin liste over hvad det var; de samlet ville prioritere som en indstilling over for skoleledelsen.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Jeg skal da sige om de spørgsmål, at jeg anser det selvfølgelig for den naturligste ting af verden, at man inddrager elever og studerende. Det er jo dem, der har skoen på, om jeg så må sige, og det ville være helt oplagt at inddrage dem i de diskussioner, der måtte være om, hvad der eventuelt skal gennemføres af forbedringer. Det må være svar til fru Jette Gottlieb.

Så siger fru Anne Baastrup, at hun har iagttaget nogle studiekredse, eller hvad man nu skal kalde det, hvor elever og studerende virkelig er gået til den og har prioriteret, og at det så meget fornuftigt ud. Jamen det er da helt fint, og det betvivler jeg slet ikke. Problemet er bare, at hvis der ikke sker mere, har elever og studerende altså været inddraget i noget arbejde, men resultaterne udebliver. Det giver en masse frustrationer, og det er den situation, vi står i nu. Nu kender fru Anne Baastrup åbenbart lovforslaget, jeg gør det ikke, men vi vil sikre, at det ikke bare ender med snak.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Nu er hr. Kirkegaard selvfølgelig ikke uddannelsesordfører, men for et par år siden fik vi rent faktisk ændret folkeskoleloven således, at skoleinspektør eller skolebestyrelse kunne lægge op til, at elever i folkeskolen kunne deltage i sikkerhedsudvalgets arbejde, når det drejede sig om deres eget område.

Jeg ved rent faktisk, at man også rundtomkring i Danmark har lavet en lang række forsøg. De har intet at gøre med de overvejelser, ministeren har gjort sig, og med det, jeg siger, forsøger jeg at tage udgangspunkt i virkeligheden, som den er. Jeg synes, hr. Kirkegaard har megen lidt respekt for skoleinspektørers og skolebestyrelsers måde at arbejde på, hvis hr. Kirkegaard regner med, at man lægger op på den fuldstændig platte måde, at man siger til unger-

ne, at nu skal de forsøge at prioritere, uden at man følger op, hvis de har prioriteret inden for den ramme, de har fået lov til at prioritere inden for.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Jamen så er vi jo ude i hverdagen, som den fungerer i dag. Den fremgangsmåde, fru Anne Baastrup beskriver her – at man starter med en beløbsramme, og så prioriterer man inden for den beløbsramme, hvis pengene vitterlig er til stede – har jeg kun ros tilovers for, hvis det er den måde, man går i gang på.

Men det, der vil ske nu, er åbenbart, at vi får en lovgivning, hvor man opstiller en masse forventninger, uden at der er nogen garanti for, at der er en beløbsramme til rådighed, som man kan prioritere inden for. Så går man måske i gang med at prioritere uden penge, og så er det, jeg advarer om, at det kan skabe frustration.

Men som sagt, vi kender ikke lovforslaget endnu, så vi må vente med at tage endelig stilling, til vi har set lovforslaget og det eventuelle resultat, der måtte komme ud af det, når Folketinget er færdig med sine forhandlinger. Men snak og bureaukrati ender i ingenting, og det er risikoen for det, vi skal være meget opmærksomme på.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Nu har Det Konservative Folkeparti haft lidt skiftende holdninger på dette område, alt afhængig af hvilken ordfører der har været på sagen.

Jeg ved, at hr. Brian Mikkelsen, som var uddannelsesordfører på et tidligere tidspunkt, har nævnt, at han synes, det ville være en god idé, hvis eleverne fik lejlighed til at komme ind i sikkerhedsudvalget, og jeg vil derfor meget gerne have, at hr. Kirkegaard siger her i dag, at det er Det Konservative Folkepartis ønske, at elever og studerende skal have ret til at komme ind i sikkerhedsudvalget, og så kan vi bagefter snakke om, hvad det er for nogle ting, de i øvrigt må lave. Men mener Det Konservative Folkeparti her i dag, i år 2000, at elever og studerende er og burde være berettigede til at sidde i sikkerhedsudvalgene og få medindflydelse på, hvad det er, pengene skal bruges til? Er det dét, Det Konservative Folkeparti mener i dag? Eller vil man bare fastholde, at det kan de ikke få lov til, for de unge kan simpelt hen bare ikke

tænke, og de må ikke få lov til at bestemme noget?

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg er da glad for, at Det Konservative Folkeparti vil gå ind i en fordomsfri drøftelse, når vi engang ser lovforslaget, og det kunne jo godt være, vi skulle vente med at debattere lovforslaget, til det er fremsat.

Men nu forstår jeg, at hr. Kirkegaard synes, at den rækkefølge, der er lagt frem med de meldinger, ministeren i dag har givet om lovforslagets indhold, og de ønsker, jeg har på Socialdemokratiets vegne til et sådant lovforslag, er den forkerte rækkefølge – altså at man i stedet skulle være startet med at lægge nogle penge på bordet. Er det dét, hr. Kirkegaard synes man skulle have gjort, og hvor mange penge ville hr. Kirkegaard så lægge på bordet?

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Jeg tror nok, jeg har 123 kr. i min tegnebog, og jeg har egentlig tænkt mig, at jeg skal spise frokost for dem resten af ugen, så jeg har altså ikke nogen penge at lægge på bordet. Men den diskussion synes jeg vi skal vente med, til vi har set lovforslaget, og så vil jeg tage endelig stilling til det.

Så vil jeg godt sige til fru Anne Baastrup: Jeg ved ikke, hvad det er for en konservativ ordfører, der skulle have taget afstand fra, at elever og studerende skal indgå i det arbejde, der foregår rundtomkring på institutionerne med hensyn til velfærdsforanstaltninger, med hensyn til miljøspørgsmål og med hensyn til sikkerhedsarbejde. Jeg ved ikke, hvem det er. Det er i hvert fald ikke mig, for jeg ville føle det som en besynderlig situation, hvis man ikke tager de personer med ind i arbejdet, som det hele drejer sig om. Det ville dog være højst besynderligt ikke at gøre det.

Jeg ved ikke, hvem det er, fru Anne Baastrup har lyttet til, når hun har fået indtryk af, at det skulle være De Konservatives opfattelse. Jeg vil meget gerne vejledes, hvis der er noget, jeg skulle have overset, men jeg tror ikke, fru Anne Baastrup vil kunne finde, at konservative ordførere har fremført synspunkter af den karakter, som fru Anne Baastrup her påstår.

Anden næstformand (Henning Grove):

Så går vi videre i ordførerrækken. Hr. Mogens Andreassen.

Mogens Andreasen (DF):

Denne forespørgselsdebat lagde jo op til, at der skulle komme et lovforslag senere. Men det ser ud, som om regeringen helt har taget fusen på venstrefløj, og det forslag, som undervisningsministeren har bebudet, vil vi jo selvfølgelig se på, når det lander på bordet. Jeg mener, vi i denne debat allerede er kommet så langt, som om vi behandler et lovforslag, vi ikke har set, og det vil jeg afholde mig fra at gå ind i.

Som det er i dag, er det kommunernes ansvar at føre kontrol med undervisningsinstitutionerne og føre kontrol med børneinstitutionerne, og derudover har også ledere og embedslæger et ansvar. Vi mener ikke, der er behov for – som vi kunne have forventet og troede, at der måske var tale om – at få et lovforslag på bordet, som omhandler arbejdsmiljølovgivningen, som så skal implementeres på undervisningsområdet. Det bliver gudskelov ikke sådan, og det er vi da meget glade for.

Vi ser meget gerne, at miljøet på undervisningsinstitutionerne bliver forbedret. Der er områder, hvor det er nødvendigt at tage fat på de problemer. Inden for folkeskolen er der f.eks. et meget dårligt miljø på en række skoler, som er forfaldne og har dårlig udluftning osv., så børnene ikke kan være tilfredse med at arbejde i det miljø. Men vi ser samtidig også gerne, at man når længere ud, ud til børneinstitutionerne, hvor der er mulighed for at oprette flere skovbørnehaver osv., så man også kan få børnene ud i det fri og ikke presser dem sammen i institutioner, hvor der dårligt er plads til dem. Men det er jo en opgave, som ligger ude hos kommunerne, og det er klart, at den skal de tage sig af.

Det er naturligvis vigtigt, at børn får de bedste mulige vilkår, både i folkeskolen og børneinstitutionerne, og det stiller selvfølgelig krav til de myndigheder, som skal tage sig af disse områder, når lovforslaget er endeligt vedtaget. Men det bør under ingen omstændigheder være sådan, at man bare forsøger at overføre arbejdsmiljøloven til de områder, så jeg synes, vi må afvente regeringens udspil, og så kan og vil vi drøfte sagen videre, når det foreligger.

Sonja Albrink (CD):

Da CD's ordfører, fru Susanne Clemensen, på grund af influenza ikke kan være til stede her i salen i dag under debatten, skal jeg på hendes vegne fremføre CD's ordførertale:

Jeg vil på CD's vegne takke undervisningsministeren for det lovgivningsinitiativ, regeringen vil tage for at forbedre sikkerheden og sundheden for elever og studerende samt børn i daginstitutioner. Det kommer som noget af en overraskelse, men heldigvis en kærkommen og glædelig overraskelse, at regeringen endelig har givet efter for det pres, som bl.a. partierne bag forespørgslen i dag har lagt på regeringen. Men også mange andre har påpeget, at der er behov for klare og præcise arbejdsmiljøregler for børn og unge i institutioner, skoler og øvrige uddannelsessteder, og vel at mærke regler, hvis overholdelse der i en eller anden grad bliver ført til syn med.

I flere år har skiftende socialdemokratiske arbejdsministre argumenteret med, at det særlige arbejdsgiver/arbejdstagerforhold ikke umiddelbart kan overføres til at gælde for elever og studerende, og at de derfor ikke kunne være omfattet af arbejdsmiljølovgivningen. Det første er nok rigtigt – det vil jeg ikke benægte – men at det skulle medføre det sidste, kan jeg ikke forstå. På nogle områder er elever og studerende jo allerede i dag omfattet af arbejdsmiljølovgivningen, og i Sverige er elever og studerende omfattet af den svenske arbejdsmiljølovgivning, så hvorfor man ikke også kan gøre det i Danmark, står for mig fortsat hen i det uvisse.

Det vigtigste for CD er dog, at børn og unge skal sikres et sikkert og sundt arbejdsmiljø. Hvilken lovgivning eller indpakning, de helt konkret skal høre under i fremtiden, er ikke afgørende. Det er indholdet, der er afgørende, det er dét, der er det interessante, og derfor er vi også glade for, at undervisningsministeren i sin tale nævnte, at et godt undervisningsmiljø foruden det fysiske miljø også skal omfatte uddannelsesstedets psykiske og etiske miljø.

I CD har vi i flere år argumenteret for, at især folkeskolen havde brug for en vitaminindsprøjtning, for vi kan jo ikke bede om effektivitet og interesse og engagement i folkeskolen eller andre steder, når eleverne sidder 28 i et lurvet lokale og går ud til et frikvarter, hvis rammer består af en asfaltbane og et basketballstativ, der sikkert gik i stykker for 6 år siden – for ikke at nævne det dårlige indeklima og de gamle borde og stole, som giver allergi, hovedpine og dårlige rygge. Og det værste er jo, at det er de elever, der kommer til at bestemme om 10, 20 og 30 år, vi byder disse urimelige vilkår.

Med finanslovaftalen for i år er det lykkedes for CD at sætte skub i en udvikling hen imod en

bedre folkeskole. CD har fået afsat en bevilling til folkeskolen på 350 mio. kr. over de næste 4 år, og vel at mærke til udvikling af helhedsskolen. En udvikling af helhedsskolen hænger jo nøje sammen med en udbygning af skolerne i disse år. Det er en udvikling, der skal fortsættes, og derfor har CD også fået indført som en del af finanslovaftalen for i år, at der skal sikres gode og tidssvarende fysiske rammer om undervisningen og elevernes skolemiljø i folkeskolen, herunder f.eks. kantiner.

På baggrund af finanslovaftalen har vi i CD en forventning om, at lånemulighederne til kommunen er blevet forbedret, så kommunernes mulighed for at optage lån ikke kun vil omfatte renovering af skolebygninger, men også nybygninger og forbedringer af elevernes skolemiljø i bredere forstand. Men vi er udmærket godt klar over, at arbejdsmiljøproblemerne for børn og unge ikke bliver løst fra den ene dag til den anden, blot fordi der kommer en lov på området. Det koster penge, og derfor skal vi også have sat nogle mål op. Vi skal foretage nogle prioriteringer af de arbejdsmiljøproblemer, som findes, og så ellers gå i gang med at nå de mål, vi har sat os, og her er vi altså også enige med regeringen.

Henrik Svane (RV):

Danmark er afhængig af en god uddannelses-sektor. Uddannelse er vores eneste råstof, og derfor er det selvfølgelig vigtigt, at forholdene for undervisningen, såvel det psykiske som fysiske miljø, er gode på alle de forskellige uddannelsesinstitutioner, er gode og befordrende for det, som det hele handler om, nemlig at indpode de unge lærdom, udvikle deres fantasi og bevare deres lyst til at lære. Derfor synes Det Radikale Venstre, det er en relevant forespørgsel, vi behandler i dag, fordi det løbende er vigtigt at se på, om forholdene er af en rimelig standard.

Der har været talt meget om både det psykiske og det fysiske miljø gennem de seneste år. Bl.a. har der været talt meget om mobning, og Det Radikale Venstre vil gerne være med til at diskutere, hvordan det kan komme til livs. Der har også været eksempler på meget nedslidte skoler og dårligt inventar, og det er selvfølgelig også uacceptabelt.

Som ministeren indledningsvis nævnte, er regeringen ved at lægge sidste hånd på et lovforslag. Det Radikale Venstre vil afvente dets fremsættelse, før vi går ind i en mere konkret

diskussion af, hvad der kan og skal gøres, og når lovforslaget bliver lagt frem, tror jeg, vi får en grundig og saglig diskussion.

Som jeg sagde indledningsvis, er det vigtigt med et ordentligt arbejdsmiljø på institutionerne. Men det er også nødvendigt at erkende, at vi skal prioritere ressourcerne, og derfor skal der være rimelige proportioner i de løsningsmodeller, der fremlægges og måske bliver vedtaget af os på et senere tidspunkt.

Intet er selvfølgelig lettere end at love guld og grønne skove til de mange elever og studerende, som er kommende vælgere, men penge skal altså findes. Derudover vil vi i Det Radikale Venstre lægge vægt på at finde en løsning, der ikke kræver megen administration og kontrol.

Det Radikale Venstre er altså indstillet på at gå konstruktivt ind i en dialog om, hvordan vi kan være med til at give de danske uddannelsesinstitutioner et tiltrængt løft på nogle områder.

Jette Gottlieb (EL):

Også jeg vil godt takke for det nu næsten konkrete løfte om, at en lovgivning er på vej, men jeg har selvfølgelig også nogle spørgsmål, og det første er selvfølgelig: Hvornår mon det lovforslag kommer? Taler vi om en uge, en måned, eller hvad taler vi om? Det er forhåbentlig i denne samling, man forventer at gøre det færdigt.

Dernæst har jeg et spørgsmål, som ud fra det lidt, vi hørte om forslaget, måske kan påvirke den sidste færdiggørelse, men det vil jeg lade ministeren om at give svar på. Et vigtigt punkt, forstod jeg, er elevernes deltagelse, og her kunne jeg godt tænke mig at spørge: Er det en retlighed, man tænker på? Er det et kan eller et skal? Er det skolerne, der skal afgøre det, eller er det eleverne som sådan, der har en ret til at indgå i arbejdet? Har man tænkt sig, at eleverne skal have muligheder for at deltage i kurser, der kan kvalificere dem til at deltage i arbejdet? Betyder ordet »inddrages«, som var gennemgængende i ministerens tale i diskussionen om elevernes rolle, »ligeværdig inddragelse«, altså at de deltager fuldstændig ligeværdigt i et eventuelt sikkerhedsudvalg, eller hvad har man tænkt? Jeg ser selvfølgelig meget hen til fremlæggelsen af forslaget.

Så var der en ting, vi ikke hørte meget om, og det var spørgsmålet om tilsyn og myndighed. Den konservative ordfører lagde op til, at der

kunne komme en konflikt i en kommune, hvor kommunen havde én opfattelse af, hvordan miljøet på skolen skulle være, mens skolens elever eller måske andre havde den anden opfattelse. Er der en myndighedsudøvelse i dette her, og hvor ligger den? Er der en tilsynsmulighed, og hvor ligger den? For mig ville det naturlige være, at det var Arbejdstilsynet, der jo har ekspertisen vedrørende en lang række af de fysiske forhold. Men hvis Arbejdstilsynet skal varetage en sådan opgave, kræver det selvfølgelig flere tilsynsførende og flere bevillinger, og det er jo en lang diskussion.

Det er også en lang diskussion værd, om den markering fra regeringens side, som lovforslaget er udtryk for, også giver sig udslag i noget helt synligt, f.eks. ved kommuneforhandlingerne og i den kommende finanslov. Er man klar over, at det også er et økonomisk spørgsmål? Selvfølgelig vil der være udgifter forbundet med et sådant arbejde, men er man fra regeringens side klar til at finde midler til arbejdet på alle niveauer af institutioner?

Så til et punkt, som ikke lader sig putte ind i en kommende diskussion af lovforslaget. I hvert fald efter hvad jeg kunne høre, var der ikke meget at komme efter, når vi taler om institutionsmiljøet. Jeg hørte godt, at der var iværksat nogle tiltag på forskellige niveauer, men med hensyn til lovforslaget, hvor vi nu har udsat en væsentlig del af diskussionen, kunne jeg ikke høre meget, der vedrørte institutionsmiljøet. Her er jeg ikke i tvivl om, at de alvorlige sikkerheds- og sundhedsmæssige problemer i institutionerne ikke er mindsket, men tværtimod er vokset i den tid, der er gået, mens vi har diskuteret sagerne her i Folketinget. Det hænger bl.a. andet sammen med de senere års merindskrivning på institutionerne. Vi kender allerede nu stort set alle de støjproblemer, de indeklimaproblemer og de sygelighedsproblemer, der er under udvikling i vore institutioner, ikke mindst i SFO'erne.

Derfor mener vi, det er nødvendigt, at der fastsættes normer og regler for det fysiske miljø. For overskuelighedens skyld synes vi faktisk, det er ret vigtigt, at de samles i én lov, og et meget klart spørgsmål, først og fremmest selvfølgelig til socialministeren, er: Er der planer om en institutionsmiljølov? Får vi også en institutionsmiljølov i denne samling? Hvis svaret er bekræftende, er det jo fint, men hvis nu svaret er benægtende, har vi et andet spørgsmål, der lyder: Jamen hvad så med tilsynet? Stort set alle

erkender, at problemerne ikke er løst, men er voksende, og skal en tilsynsmyndighed så administrere eller påvirke eller gennemtvinge, at de gældende regler, så få de end er, bliver brugt på en forsvarlig måde, så de faktisk fører til forbedringer?

Alt dette her vedrører jo i hovedsagen Socialministeriets område, som vi ikke har hørt så meget om i debatten indtil nu, så mit spørgsmål er helt klart til socialministeren: Får vi også en institutionsmiljølov i lighed med den uddannelsesmiljølov, der nu er på trapperne?

Tove Videbæk (KRF):

Børns og studerendes miljø og en miljølov for børn og studerende har været på dagsordenen i Folketinget indtil flere gange de senere år, og i dag bliver det så bragt på dagsordenen igen på baggrund af en forespørgsel, som er rejst af SF, CD, Enhedslisten og Kristeligt Folkeparti.

I september 1999 dokumenterede forældreorganisationen Skole og Samfund i en rapport, at der er alvorlige problemer med både det fysiske og det psykiske arbejdsmiljø på landets folkeskoler. Rapporten viste, at 39 pct. af skolerne har indeklimaproblemer, 34 pct. har problemer med støj, træk og kulde, 22 pct. har problemer med farlige arbejdspladser, specielt i fysik- og sløjdlokaler, og 15 pct. af skolerne er plaget af svamp.

Det virker paradoksalt, at vi forventer kreativitet og nytænkning hos børn og unge, som er fremtidens vigtigste råstof i Danmark, i så uoriginale, utidssvarende og sundhedsfarlige omgivelser, og der er et påtrængende behov for at sikre, at vore børn og unge færdes i sikre og sunde omgivelser. Det gælder ikke bare i daginstitutioner, fritidshjem og skolefritidsordninger, men også i folkeskoler og på ungdoms- og videregående uddannelser.

Der eksisterer i dag et absurd misforhold mellem voksnes bekymring om deres eget arbejdsmiljø og den manglende konsekvens med hensyn til at beskytte børn og unge. Ergonomiske møbler hober sig op på landets arbejdspladser, samtidig med at vi »tilbyder« de studerende rygsmerter, hovedpine og luftvejsproblemer. Der er et absurd misforhold mellem den beskyttelse, vi tilbyder mennesker i erhvervsarbejde og mennesker i studiearbejde. Det afgørende bør ikke være arbejdstype, titel eller alder. Det bør ganske enkelt være en menneskeret at færdes i sikre og sunde omgivelser.

Alt andet er ikke en acceptabel behandling af fremtidens vigtigste råstof i Danmark.

Som voksne bør vi være meget mere bevidste om, hvilke værdier vi formidler til vore børn. Det er hykleri at tale om, at børn skal opdrages til demokrati, gensidig respekt og medbestemmelse, når vi samtidig nedtromler deres krav og ønsker om ordentlige omgivelser. Når de bliver stuvet sammen på små stuer, er det så som så med troværdigheden i de voksnes snak om at skabe rum til alle, rum til forskellighed og plads til alle. Iltmangel, nullermænd og hårde træstole er ikke det mest befordrende for kreativitet, nytænkning og omsorg for de svage i gruppen.

Derfor er det meget positivt, at ministeren melder, at regeringen vil fremsætte et lovforslag på området. Positivt er det også, at lovinitiativet vil omhandle både rettigheder og pligter for børn og unge, som skal medvirke til at tilvejebringe og opretholde et godt undervisningsmiljø. Det bliver yderligere pointeret i ministerens oplæg, at de studerende skal bevidstgøres om, hvordan de selv kan medvirke i hele processen, og det er meget vigtigt. Når vi taler om børn i diverse institutioner og skoler, kunne man måske også i højere grad involvere forældre, som i såvel offentlige som private skoler og institutioner sikkert gerne ville gøre en frivillig indsats i deres børns skole eller institution, hvis de blev opfordret til det.

Efter at have hørt ministerens positive udmelding om regeringens initiativer er den endelige konklusion for os i Kristeligt Folkeparti: Lad det nu ikke bare blive til snak og papir. Der er behov for helt konkrete forbedringer i børnenes daglige miljø her og nu. Det er for kostbart, det er for dyrt både sundhedsmæssigt, socialt, medmenneskeligt og økonomisk, at lade vores guldklumper gå eller sidde i sundhedsfarlige institutioner mange timer hver dag.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Først og fremmest vil jeg gerne sige tak for den debat, vi har haft. Bemærkningerne fra ordførerne vil blive en stor hjælp i arbejdet med færdiggørelsen af det lovforslag, som vi arbejder med.

Indledningsvis vil jeg sige, at det ikke kan være nogen fuldstændig fundamental overraskelse, at regeringen har været optaget af problemet. Allerede i et samråd for ganske mange uger siden lovede arbejdsministeren og undertegnede Uddannelsesudvalget, at der ville

komme et initiativ i det tidlige forår, og man må sige, at det er en meget god timing i forhold til det løfte, som blev afgivet.

Med hensyn til det, vi arbejder med, er det jo klart, at der er en økonomisk side af sagen et eller andet sted, og som det vil være fru Jette Gottlieb lysende klart – det vil jeg i hvert fald tro – ligger der allerede i finanslovaftalen for år 2000 et tilsagn fra regeringen om at prioritere investering og renovering på folkeskoleområdet i forbindelse med forhandlingerne med de kommunale parter om økonomien for år 2001, ligesom det i øvrigt var tilfældet sidste år – netop for at sikre, at der er rum for kommunale investeringer på folkeskoleområdet.

En del af de ting, vi har diskuteret her, forekommer mig at være lidt af en strid om ord. Hvis man gennemgår de to rapporter, som er afgivet af tværministerielle arbejdsgrupper, er det meget tydeligt, at en del af den kendte arbejdsmiljølovgivning gælder for uddannelsesinstitutioner, fordi det udvidede arbejdsmiljøbegreb gør sig gældende i de situationer, hvor elever og studerende er omfattet af det, man kunne kalde arbejdslignende situationer. Det vil sige, at vi har et ganske omfattende regelværk, som låner sin logik direkte fra den gældende arbejdsmiljølovgivning.

Det, som for mig har været det meget centrale i samarbejdet med mine kolleger om at lave et lovforslag af den type, der bliver tale om, har været at sikre, at vi fik lavet mekanismer, som gjorde det muligt at give adgang til dette regelværk – eller med andre ord: at få lavet en anden form for demokrati, en anden form for proces, en anden form for prioritering, som kunne være et tilsagn til elever og studerende om, at de rent faktisk har indflydelse på de omgivelser, hvori de skal lære noget. På den anden side må det være lige så lysende klart, at vi ikke kan overflytte kompetence. Jeg mener i hvert fald ikke, at vi – som nogle har efterlyst – kan handle hen over hovedet på de 1.700 folkeskoler, som eksisterer for nærværende. Tværtimod må vi sikre, at der bliver nogle rammer, som gør, at man i en demokratisk proces kan forholde sig til de problemer, der måtte være på den enkelte skole.

Da de fleste også er bevidste om, at der er meget, meget stor forskel på skolerne og uddannelsesinstitutionerne, er det en absurd forestilling, at man kan lave noget centralt, som med ét slag ændrer forholdene. Tværtimod kan man sige, at den tanke, som ligger bag det

lovforslag, som jeg forsøgte at præsentere i min introduktion, netop forsøger at fremme et dobbelt formål: at sikre bedre forhold for elever og studerende i undervisningsmiljøet, samtidig med at man udnytter det engagement og det tilsagn, der er fra elever og studerendes side om at deltage i diskussionen om prioriteringen af sagerne.

Det, vi foreslår, er, at elever og studerende får ret til at vælge en repræsentant, som kan sidde i sikkerhedsudvalget, og at det bliver en pligt at foretage en undervisningsmiljøvurdering. Det er ikke, fordi vi har en intention om at øge bureaukratiet, men fordi vi tror, det er vigtigt som et redskab i en demokratisk proces at have et grundlag at diskutere undervisningsmiljøet på – det grundlag er måske i dag på anekdotisk basis og kan derfor ikke give anledning til fornuftige prioriteringer – efter samtaler, hvor elever og studerende har indflydelse på beslutningerne.

Det er ganske rigtigt, at centerets opgaver bliver anderledes end Arbejdstilsynets, fordi vi ikke tillægger det myndighedsopgaver og dermed heller ikke påbudsmuligheder. Det er i sigens natur, fordi vi ikke ønsker, at der skal skabes en forvirring mellem de to instanser, og vi heller ikke ønsker at skabe forvirring, når det gælder læreres og andre ansattes arbejdsmiljø på den enkelte institution.

Man kan sige, at det grundlæggende i det hele er, at vi har en forventning om, at hvis demokratiet får de rigtige redskaber, hvis der gives elever og studerende mulighed for at få indflydelse, vil de også udøve den indflydelse, også over for de bevilgende myndigheder, der måtte være på de forskellige niveauer. Det er selvfølgelig også det, der er det helt centrale: Forudsætningen for, at der kan rettes op på de problemer, der måtte blive afdækket nogle steder, er, at man er villig til at prioritere løsningsmulighederne. Jeg synes også, det er en demokratisk pointe i sig selv, at elever og studerende får adgang til at medvirke, når der skal prioriteres, og på den måde også bliver stillet over for det faktum, at de økonomiske ressourcer ikke er uendelige.

Angående tidsperspektivet kan jeg sige, at jeg håber, vi kan gøre lovforslaget færdigt inden for en meget kort tidshorison og sende det i høring i begyndelsen af april. Jeg tror, det vil være vigtigt i forbindelse med Folketingets behandling af sagen, at der har været en høringsrunde, hvor de mange, mange interessenter, der

er på dette område, får lejlighed til at udtale sig, men jeg håber som sagt at kunne fremsætte lovforslaget i denne samling efter en forhåbentlig solid høringsrunde.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Så har jeg kun ét supplerende spørgsmål: Frem-sætte eller gennemføre?

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Nu vil jeg ikke vove at rådgive Folketinget om dets arbejdsplanlægning, men det vil være min forventning, at Folketinget vil kunne vedtage forslaget i den takt, man finder hensigtsmæssig. Jeg bestræber mig på at få det fremsat og få det overgivet til Folketingets behandling, og så må Folketingets partier vurdere, hvornår det er mest hensigtsmæssigt at vedtage det – om man nu vil.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 98:

Forslag til folketingsbeslutning om adgang til at oprette tværfaglige arbejdsløhedskasser.

Af Rikke Hvilshøj (V), Knud Erik Kirkegaard (KF), Mogens Andreasen (DF) og Tom Behnke (FRI) m.fl.

(Fremsat 22/2 2000).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Et gammelt ord siger, at genkendelsens glæde er stor. Det gælder nu ikke denne situation, hvor der for femte gang inden for de sidste 5 folketingsår skal drøftes forslag om adgang til at oprette tværfaglige arbejdsløhedskasser.

Beslutningsforslaget er tidligere fremsat som beslutningsforslag nr. B 104 af februar 1996. Det blev gentaget som en kloning i B 114 fra april 1997, derefter kom B 43 i oktober 1997 og senest B 17 i oktober 1998. Jeg registrerede stilfærdigt